

Vänsterpartiet och Libyen

– en dokumentation

sammanställd av Anders Hagström

FLAMMAN

Vänsterpartiet för flygförbudszon

Skapad 14.03.11

Upproret i Libyen har förvandlats till ett inbördeskrig. Samtidigt som Gaddafis styrkor använde sin militära överlägsenhet för att återta kontrollen över ett antal städer, kräver alltfler en utländsk militärintervention i landet. Den europeiska vänstern är splittrad i frågan men svenska Vänsterpartiet arbetar för ”en flygförbudszon över Libyen med ett tydligt FN-mandat.”

Redan i slutet av februari, när den arabiska nyhetskanalen al-Jazira rapporterade att stridsflyg hade satts in mot demonstranter, restes de första rösterna som krävde att en flygförbudszon skulle inrättas över Libyen.

Situationen i Libyen har sedan dess eskalerat. Överste Gaddafis regim har uppenbarligen stärkt sin position och regeringsstyrkor återtog i slutet av förra veckan kontrollen över flera kuststäder. Under striderna i Ras Lanuf i östra Libyen flygbombade Gaddafitrogna styrkor ett oljeraffineri. Libyska stridsflygplan ska också ha slagit till mot ammunitionsförråd på två platser söder om rebellernas främsta fäste, Benghazi, enligt nyhetsbyrån AFP.

I torsdags röstade EU-parlamentet för en resolution som bland annat kräver ett flygförbud. EU:s stats- och regeringschefer anslöt sig till kravet på fredagen. Resolutionen splittrade vänstergruppen i parlamentet, de flesta vänsterparlamentarikerna röstade emot. Ett av huvudargumenten mot resolutionen var att man inte vill att utländska makter blandar sig in i konflikten.

Men GUE/NGL-gruppen var inte enad, bland andra Søren Søndergaard från danska Enhedslisten röstade för resolutionen. Eva-Britt Svensson, som representerar Vänsterpartiet i EU-parlamentet, deltog inte i omröstningen. Till Flamman säger Hans Linde, Vänsterpartiets utrikespolitiska talesperson, i ett e-mail att partiet arbetar för en flygförbudszon.

– Oppositionen i Libyen har tydligt uttryckt att de vill se en flygförbudszon över landet, samtidigt har de också tydligt markerat att de inte vill se en militär intervention. Det är också Vänsterpartiets uppfattning.

Mall från Irak

– I ett läge när regimen i landet sätter in attackhelikoptrar och stridsflyg mot sin egen befolkning har omvärlden en skyldighet att agera, skriver Hans Linde i en kommentar till Flamman.

Stora delar av den europeiska vänstern befarar att Libyen kan bli ett nytt Irak. Mallen för ett flygförbud skapades nämligen i Irak i början av 1990-talet, då USA, Storbritannien och Frankrike inrättade flygförbudszoner över norra och södra Irak. Flygförbudet skulle hindra

Saddam Husseins regeringsstyrkor att kväsa lokala uppror mot regimen. I praktiken innebar detta att framför allt USA förde ett lågintensivt bombkrig mot Irak i över ett decennium.

Med erfarenheten från flygförbudszonen i Irak i minnet är Henrik Skrak, talperson för svenska Irakkommittén, kritisk mot att införa ett flygförbud i Libyen.

Luftbombningar behövs

– Man borde fråga sig vad ett flygförbud egentligen innebär i praktiken, menar han.

– Det handlar ju inte bara om att stridsflygplan patrullerar i luften, utan ett flygförbud innebär till exempel att det libyska luftvärnet på marken behöver slåss ut. Det handlar alltså också om flygbombningar.

Skrak menar att den utländska interventionen i konflikten dessutom berövar upproret dess legitimitet.

– Det blir säkert vatten på Gaddafis propagandakvarn. Han försökte ju från första början framställa upprorsmännen som utländska agenter. Ett flygförbud skulle enligt mig riskera att spela honom i händerna.

Arabförbundet för

Av liknande skäl har Arabförbundets medlemsstater hittills tvekat att stödja kraven på ett flygförbud. De arabiska länderna är dessutom inte särskilt intresserade av att ge USA eller EU en fribiljett för ett militärt ingripande i Mellanöstern. Men i slutet av förra veckan ändrade sig Arabförbundets majoritet ändå. Bara Syrien och Algeriet motsätter sig fortfarande kravet på en flygförbudszon.

Under måndagen lyckades dock inte G8-länderna nå en uppgörelse om flygförbud i Libyen under sitt möte i Paris. Nyhetsbyråer anger att särskilt Tyskland varit motståndare till idén och landets utrikesminister Guido Westerwelle ska ha sagt att det skulle innebära ett militärt ingripande och Tyskland vill inte vara inblandat i ett krig i Afrika.

Fakta

Henning Süssner

Källa till webbadress: <http://www.flamman.se/vansterpartiet-for-flygforbudszon>

Vänsterpartiet stödjer flygförbudszonen

2011-03-22

Vänsterpartiet står tydligt på demonstranternas och oppositionens sida och vi stödjer därför flygförbudszonen

Protester mot diktaturer och auktoritära regimer ekar över hela mellanöstern och Nordafrika. Vänsterpartiet valde tidigt att ställa sig på folkens och demonstranternas sida i deras kamp för frihet och demokrati.

Inte minst den senaste tidens händelser i Libyen har gett Sverige anledning att diskutera hur vi kan bidra till att stödja uppbyggnad av en demokrati i landet och hur vi kan bidra till att stärka de mänskliga rättigheterna. Carl Bildts uttalande att det inte handlar om att stödja den ena eller andra sidan visar hur vilken borgerligheten varit när folkens revolutioner startat.

Gaddafiregimens grymma sätt att slå ner de folkliga protesterna har än mer stärkt oss i vår tro

på att en flygförbudszon var den enda, och därmed den rätta, vägen att gå i nuläget. Skyldigheten att skydda oppositionen och civila väger i det här sammanhanget tyngre än Libyens nationella suveränitet. Vänsterpartiet stödjer således till fullo FN-resolution 1973 som formulerades av säkerhetsrådet.

När vi tog ställning för en flygförbudszon i Libyen så tog vi ställning för oppositionens möjlighet att arbeta för ett fritt och demokratiskt Libyen.

När frågan om ett eventuellt svenskt deltagande i att verkställa FN-resolutionen 1973 nu framställs så menar Vänsterpartiet att det är rimligt att också ställa sig positiv till ett sådant åtagande. Man ska dock vara medveten om att någon förfrågan ännu inte har formulerats från FN till Sverige, och att det således är oklart vad Sverige eventuellt ska bidra med. Innan vi sett innehållet i en eventuell begäran från FN kan vi inte heller säga ja till ett svenskt deltagande i någon insats i Libyen.

En eventuell förfrågan till Sverige tydligt måste följa resolution 1973. Helt grundläggande är att det inte förekommer marktrupper inne i Libyen. I enlighet med vårt stöd till FN:s beslut är Vänsterpartiet positiva till ett svenskt deltagande i en folkrättslig legal insats i Libyen.

Lars Ohly, partiledare Vänsterpartiet

FLAMMAN

Alla har glömt alternativen

Skapad 22.03.11

De enda alternativen när det gäller Libyen anses vara passivitet eller bomber.

Hur har vi kunnat komma så långt ifrån vad som borde vara FN:s uppgift?

Muammar Gaddafi har styrt över Libyen i 42 år. Under lång tid var landet ett slags oortodoxt muslimskt vänsterexempel, allierat med Sovjetunionen. Med hjälp av oljepengar lyckades man uppnå jämn inkomstfördelning och bättre möjligheter för kvinnor än i andra länder i regionen. Efter murens fall (och framförallt 11 september 2001) tvingades man in i andra allianser – med USA, Italien, Storbritannien och Frankrike. Stora delar av landets tillgångar privatiserades och man hyllades istället av IMF. Under hela tiden har landet varit en stenhård diktatur.

När upproret började fanns betydande storföretags- och statsintressen investerade i landet – samtidigt som det fanns motsvarande intressen utestängda som bara önskade sig regimskifte. Det är en bakgrund till västvärldens halsstarriga och snabba vändning från stöd till krav på regimskifte. En annan ligger i konfliktens snabba utveckling.

Upproret mot Gaddafi flamar upp den 15 februari i protest mot gripandet av en människorättsaktivist. Oppositionen samlades i demonstrationer som slutar i gatustrider. I Benghazi beskjuts demonstranterna med prickskyttegevär och från helikopter. Efter några dagar räknas antalet demonstranter i tusental och antalet offer i hundratal.

Många tidigare regeringsanhängare och militärer byter nu sida. Inom kort blir upproret väpnat – därmed ett inbördeskrig. Inom tio dagar erövrar rebellerna större delen av landet utanför

Gaddafis starkaste fäste, Tripoli. Ett nationellt övergångsråd med Benghazi som bas bildas och får snabbt erkännande från utlandet. USA fryser Libyens enorma utländska tillgångar och ber Gaddafi att avgå. Alla är övertygade att Gaddafi snart faller. Rebellerna tackar nej till utländsk hjälp. Men från och med den 6 mars börjar regeringens motoffensiv, understödd av artilleri och flygbombningar, att återerövra landet. Ropen på militärt ingripande, som tidigare kommit från utländska makter, kommer nu också från rebellerna. FN, som redan satt ekonomiska sanktioner i verket beslutar att med tillgängliga medel skydda civilbefolkningen. Bombningar av luftvärn, stridsvagnar och marktrupper börjar den 19 mars.

FN-beslutet är lagligt – eftersom det är fattat av säkerhetsrådet och åberopar klausuler som kan motivera en militär insats. Men det strider emot organisationens grundtanke – att förhindra krig och söka fredliga lösningar först. Denna tanke utgör inte bara den allra första punkten i FN-stadgan, utan uttrycks tydligt i varje dokument som rör hur FN skall hantera krig.

Inga synliga försök att nå en politisk lösning har fullföljts. Under hela konflikten har minst tre utomstående förslag till medling och förhandlingar erbjudits – av Sydafrikas regering, Hugo Chávez och Turkiets premiärminister Erdogan. Alla har avvisats – av dem som senare anfallit Libyen.

Poängen med medling förstås av alla som ser att landet de facto är i inbördeskrig. Sammanlagt räknar oberoende bedömare med mellan 1 000 och 10 000 dödsoffer på båda sidor. Det finns två väpnade sidor som har delat upp landet mellan sig, och det är långt ifrån säkert att delningen blir kortvarig. Det naturliga agerandet från världssamfundet i alla inbördeskrig är att tvinga parterna till eldupphör och förhandlingar. För att spara liv, men också för att undvika permanent delning av territoriet och framtida konflikter.

Istället har FN hamnat olyckligt nära länder som har starka egenintressen i konfliktlandet. Syftet med anfallet är visserligen klart uttryckt i resolutionen, men Storbritannien som gått i spetsen för FN-koalitionen har redan i början av mars begått krigshandlingar genom att skicka in kommandosoldater. Som förklaring sa försvarsminister Liam Fox att man velat upprätta förbindelse med rebellerna ”för att försäkra sig om Gaddafiregimens försvinnande” (The Guardian, 6 mars). Lika problematiskt är att aktionen stöds av ett antal arabländer, som knappast kan antas göra det för demokratiska mål men som gärna tar chansen att tillfoga den gamla fienden Gaddafi skada.

FN-beslutet öppnar för fler militära interventioner i nära sammanblandning med vissa staters geopolitiska intressen. Det i sig något som delar världssamfundet. Här är idag huvudförklaringen till att länder som Kina, Ryssland, Indien, Tyskland och Brasilien lade ner sina röster i säkerhetsrådet. Och till att vänsterregeringarna i Latinamerika, liksom Afrikanska Unionen protesterat. Kvar finns framförallt ett antal EU-länder och USA.

Kraven på att stoppa blodbad i Libyen påminner starkt om tidigare humanitära interventioner. Av dem kan vi lära oss att löftet om en snabb militär lösning ofta visar sig ihålligt. Sedan Srebrenica vet vi att flygförbudszoner inte räcker för att stoppa massakrer. Sedan Rwanda att FN-trupper på marken inte nödvändigtvis förhindrar massmord. Risken är betydande för att man nu när tärningen ändå är kastad snart anser att stridande marktrupper trots allt måste sättas in.

Också för rebellerna borde varningar för att låta sig inhägnas av stormakter ringa. Om priset för att bli av med Gaddafi är att Libyen i likhet med Kosovo blir ett dys funktionellt FN-protectorat med en permanent amerikansk militär närvaro, eller om man som Irak förlorar

kontrollen över sin olja kan upproret sluta i dubbel tragedi.

Mest tragiskt är att varje tanke på att lösa svåra konflikter med annat än krig verkar ha försvunnit helt ur den allmänna debatten. Kan man endast välja mellan passivitet och missilanfäll kommer många, inklusive vänsterkrafter, att välja missiler. Men både FN och vänstern borde sträva efter aktiv konfliktlösning på fredlig väg.

Fakta

Aron Etzler aron.etzler@flamman.se

Vänstern delad om Libyen

Publicerad: 23 mars 2011, 12:06. Senast ändrad: 24 mars 2011, 09:32

Bland de europeiska vänsterpartierna finns en blandad syn på FN:s resolution 1973 om Libyen. I Norden är de flesta vänsterpartierna klart för ett flygförbud med tillhörande bombningar av markmål. I danska Socialistiska Folkeparti öppnade till och med förre partiledare Holger K Nielsen för marktrupper men det dementerades snabbt av nuvarande partiledaren Willy Søvndal. Partiet till vänster om SF, Enhedslisten, stödjer också insatsen även om det enligt tidningen Politiken lett till en stor interndebatt. I Norge stödjer Socialistisk Venstre bombningarna medan partiet till vänster om SV, Rødt, är mycket kritiska.

I Nederländerna stödjer Socialistiska partiet resolutionen medan kommunisterna i Fankrike (PCF) kritiskt ifrågasätter resolutionens ”militära logik”.

Bland de allra mest kritiska vänsterpartierna syns *Die Linke* i Tyskland som skarpt tar avstånd från det krig som de menar riskerar snarast eskalera inbördeskrigets logik. Spanska förenade vänstern (IU), de båda italienska kommunistpartierna (PRC och PdCI), grekiska kommunistpartiet KKE och de portugisiska kommunisterna PCP är alla mycket kritiska mot bombningarna.

I Latinamerika är, som tidigare rapporterats i flera medier, motståndet massivt bland vänsterrörelser.

Arabiska vänsterpartier har haft en lågmäld attityd, ofta inte lagt ut uttalanden eller varnat för vissa konsekvenser. Där har inte funnits starka avståndstaganden i samma utsträckning.

Jonas Thunberg

jonas.thunberg@flamman.se

FLAMMAN

Vänstern oenig om Libyenattacken

Skapad 23.03.11

Både Vänsterpartiet och Socialistiska partiet har tagit ställning för insatsen i Libyen, även om det finns kritiker inom de egna leden. Samtidigt är en militärstrateg skeptisk till hur insatsen kommit att utformas.

Samtliga riksdagspartier, utom Sverigedemokraterna stödjer insatsen som pågår just nu i Libyen. Inom vänstern går åsikterna isär. Vänsterpartiet har uttalat sitt stöd för insatsen, samtidigt finns kritik mot det inom partiet. (Se enkäten nedan). Socialistiska partiet valde nyligen att ställa sig positiva till en flygförbudszone efter en omfattande intern debatt.

– Vi ser det som det minst onda av två onda ting, hade man inte gjort något hade man riskerat en massaker, säger partisekreterare Ulf Östman, till Flamman.

Samtidigt uttrycker han oro för att demokratirörelsen i Libyen ska kidnappas av andra krafter genom insatsen. Partiets tidning Internationalen har däremot tagit en annan ståndpunkt på ledarplats.

”När rebeller och delar av oppositionen vädjar om ett flygförbud tycks de omedvetna om att detta bara utgör första steget i en obönhörlig logik som till slut leder till fullskalig invasion – något oppositionen INTE vill se hända”, skriver man bland annat.

Jonas Sjöstedt, vänsterpartistisk riksdagsledamot, har bloggat om utvecklingen i Libyen.

– Jag stödjer resolutionen och tycker att Sverige på sikt bör bidra, kanske inte militärt men på andra sätt, säger han till Flamman.

Han påpekar att det finns viktiga principiella skillnader mellan Irak och Afghanistan, i och med att det finns en FN-resolution och att initiativet kommer efter en vädjan från oppositionen i Libyen som står bakom ett folkligt uppror.

”Kompromiss”

Robert Egnell, militärstrateg vid Försvarshögskolan motsätter sig inte en intervention i Libyen, men han är ändå skeptisk till hur den utformats.

– Det är en slags kompromiss mellan oviljan att tvingas in i en statsbyggnadsinsats som i Irak och Afghanistan och ett massivt tryck från väljarkåren.

Han påpekar att det verkar som att man inte har tänkt igenom vad man vill uppnå och vilken strategi man ska använda för att uppnå det.

– FN-resolutionen bygger på att man vill skydda civila, samtidigt ledde till exempel bombkampanjen i Kosovo till att situationen eskalerade och att den etniska rensningen tog fart.

Han förstår logiken bakom ställningstagandet att vilja göra en begränsad insats som stödjer oppositionen och skyddar civila men är skeptisk till hur det fungerar i praktiken.

– Man förleds lite grann i tron på det högteknologiska kriget och tror att man ska kunna plocka ut vissa mål och samtidigt skydda civila.

Hur man istället ska agera menar han är en svår fråga. Möjligen hade det med resultatet i

backspiegeln varit bättre att agera med en flygförbudszon redan i ett tidigare skede, när oppositionen hade maktövertaget.

Vad tror du kommer att hända i Libyen nu?

– Drömmen är att de politiska vindarna vänder i Tripoli, att armén och ytterligare några stammar går emot Gaddafi och att han måste fly, men jag tror att det kommer att bli mer utdraget.

USA:s militärbaser

Vänsterpartiet har tidigare profilerat sig utrikespolitiskt för att verka för att USA:s militärbaser runt om i världen ska försvinna. Frågan är om en insats liknande den i Libyen skulle vara möjlig utan de amerikanska militärbaserna.

– Det skulle försvåras och ta längre tid men det skulle vara möjligt. Det är en bra poäng om man vill ha snabba resurser, säger Robert Egnell.

– Jag vill på sikt att det ska utvecklas en stående FN-styrka. Det är ett bekymmer med en insats som är så Natobunden, säger Jonas Sjöstedt.

Enkät

Insatsen i Libyen

Vänsterpartiet har tagit ställning för den insats som pågår just nu i Libyen, men åsikterna går isär inom partiet. Flamman har samlat några röster om Libyen.

Ali Esbati, vänsterdebattör:

– Frågan är svår. Jag tycker det är viktigt att det finns ett FN-mandat, därför är det inte jämförbart med situationen i Irak. Samtidigt finns en oerhört stor risk att USA med allierade försöker använda situationen för att skaffa ett nytt brohuvud i regionen.

– Jag tycker att det bör kunna vara möjligt för ett världssamfund att agera när mänskliga rättigheter bryts på ett flagrant sätt med militärt våld och jag tycker det var riktigt med ett beslut om militära insatser, men det är också ett dilemma att det faktiska genomförandet hamnar i händerna på stater som inte är att lita på.

Martina Nilsson, partistyrelseledamot:

– Jag tillhör dem som inte tycker att en flygförbudszon är någon lösning. I förlängningen riskerar det att leda till en militär intervention och vi kan få en situation där makten inte går till folket utan till dem som har militär makt.

– Det är ingen nyhet för vänstern att stödja oppositionen mot en fruktansvärd diktatur, men det kan man göra på andra sätt, genom humanitärt bistånd eller ekonomisk och politisk press. Det går att stötta oppositionen i ett land utan att ta till västerländska vapen.

Lars Ohly, partiledare:

– Vi välkomnar resolutionen och för att upprätthålla den måste man slå ut mål som flygplatser. Men resolutionen sätter tydliga gränser, den tillåter inte marktrupper.

– Det är viktigt att FN-resolutionen upprätthålls men inte mer, Libyen ska inte ockuperas. Jag tror inte heller det kommer att ske. Beslutet i FN togs med tio aktiva röster och fem nedlagda, skulle insatsen utvidgas skulle man inte få med sig de länder som lagt ner sina röster. Dessutom deltar till exempel Norge i insatsen på ett tydligt villkor att man inte får göra mer än vad

man har rätt till enligt resolutionen, jag ser inte risken att det utvecklas till en ockupation som överhängande.

Ana Rubin, ersättare i Vänsterpartiets partistyrelse:

– Jag tillhör dem som är skeptisk till den linje som verkställande utskottet i Vänsterpartiet har tagit och skulle vilja att frågan lyftes på nästa partistyrelsemöte. Jag skulle gärna ha velat att man tittat på om det fanns andra möjligheter. Jag tycker det är viktigt att Vänsterpartiet kan vara den röst som säger att krig inte nödvändigtvis skapar fred, även om det ibland inte finns något annat val.

Anne-Li Lehnberg

Källa till webbadress: <http://www.flamman.se/vanstern-oenig-om-libyenattacken>